

ਰਾਜੀਵ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਜੇ. ਜੇ.

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ- ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ- ਜਵਾਬਦਾਰ

2009 ਦਾ CRA-D ਨੰ.712-DB

22 ਮਈ, 2019

ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985—ਅਪੀਲੈਂਟਸ ਨੂੰ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 ਦੇ ਐੱਸ. 21(ਸੀ) ਅਤੇ ਐੱਸ. 8(ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪੈਰਾਯਾਂ ਲਈ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ—ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 (ਸੀ) ਅਤੇ 8 (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ 2-2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰੋ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਹੋਏ ਬੈਗ ਵਿੱਚੋਂ 25 ਪੈਕੇਟ ਹੈਰੋਇਨ ਮਿਲੇ-ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ-ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਜੇ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ - ਬੈਗ ਤੋਂ ਰਿਕਵਰੀ - ਧਾਰਾ 50 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (2009) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 8 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੇਸ 539 ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੰਗਾਮੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਖੋਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵਿਵਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ, ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਖੋਜ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਖੋਜ, ਦਾਖਲੇ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਦੁਕਵੀਂ ਜਾਂ ਠੋਸ ਪਾਲਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

(ਪੈਰਾ 18)

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਬੈਗ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਨਸ਼ਾ ਬਰਾਮਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 21)

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (2010) ਦੇ 3 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੇਸ 746 ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਬੈਗ, ਬ੍ਰੀਫਕੇਸ, ਕੰਟੇਨਰ ਆਦਿ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਐਨ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 22)

ਅਰਸ਼ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ
 ਐਸਪੀਐਸ ਸਿੱਧੂ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ
 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ.1 ਲਈ ।

ਸੰਦੀਪ ਵਰਮਾ ਐਡਵੋਕੇਟ
 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ.2 ਲਈ

ਐਸਪੀਐਸ ਟੀਨਾ, ਐਡੀ. ਏ.ਜੀ.ਪੰਜਾਬ

ਰਾਜੀਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.

(1) ਇਹ ਅਪੀਲ 2009 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 97 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ 4.08.2009 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 21 (ਸੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪੈਰਾਧਾਂ ਲਈ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 ਦੇ 8 (ਸੀ) (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਖੇਪਤਾ ਲਈ ਐਨ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 2,00,000/- ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਰ ਕੈਦ ਕੱਟਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 (ਸੀ) ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(2) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 28.02.2008 ਨੂੰ ਸੀ.ਆਈ.ਏ.ਸਟਾਫ਼ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਐਸ.ਆਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਕਿ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਸੁੱਖਾ ਪੁੱਤਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਸੁੱਖਾ ਪੁੱਤਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਸ. ਹੈਰੋਇਨ ਦੇ ਤਸਕਰ 26/27.02.02.2018 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਹੈਰੋਇਨ ਦੀ ਖੋਪ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਹੱਦ ਨੇੜੇ ਛੁਪਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਰਾਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾਉਣੀ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਪੱਲਾ ਮੇਘਾ ਨਦੀ ਦੇ ਪਾਰ ਨਾਕਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਸਆਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡੀਐਸਪੀ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਪਿੰਡ ਕਮਾਲੇਵਾਲਾ, ਪੱਲਾ ਮੇਘਾ ਅਤੇ ਅੱਕੂਵਾਲਾ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਨਾਕਾ ਲਗਾਇਆ। ਰਾਤ 11.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈੱਡ ਲਾਈਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਪੀਰ ਬੇਰੀਅਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਆਉਂਦਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਵਾਰ ਵਜੋਂ ਬੈਠੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਟਾਂ 'ਤੇ ਬੈਗ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ | ਪੁੱਛਗਿੱਛ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਸੁੱਖਾ ਦੱਸਿਆ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਐਸਆਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡੀਐਸਪੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੱਸੀ। ਐਸਆਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਸ਼ੀਲੀ ਵਸਤੂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਬੈਗ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਹਾਜ਼ਰੀ ਜਾਂ ਕੁਝ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ। ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਡੀਐਸਪੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਬੈਗ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ Ex.P2 ਅਤੇ Ex.P3 ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ ਐਸਆਈ ਜਸਵੰਤ ਰਾਏ, ਏਐਸਆਈ ਰਫਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡੀਐਸਪੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਡੀਐਸਪੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਐਸਆਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੈਗ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈਰੋਇਨ ਦੇ 25 ਪੈਕਟ ਸਨ। ਤੋਲਣ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਪੈਕਟ ਇਕ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਰੇਕ ਪੈਕਟ ਤੋਂ 10 ਗ੍ਰਾਮ ਹੈਰੋਇਨ ਦੇ ਦੋ ਨਮੂਨੇ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਰਸਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਸਲਾਂ ਨੂੰ 1 ਤੋਂ 25 ਅਤੇ 1 ਏ ਤੋਂ 25 ਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਬਲਕ ਹਰ ਪੈਕਟ ਵਿੱਚ 980 ਗ੍ਰਾਮ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਪਾਰਸਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ 1 ਤੋਂ 25 ਤੱਕ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। SI ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪਾਰਸਲਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ 'MS' ਛਾਪ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਡੀਐਸਪੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪਾਰਸਲਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ 'ਆਰਐਸ' ਛਾਪ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਐਸ.ਆਈ ਜਸਵੰਤ ਰਾਏ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ। ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਸਮੇਤ ਕੇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਰੁਕਾ ਸਾਬਕਾ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.4/1 ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। FIR Ex.PW.4/2 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੋਟਾ ਸਾਈਟ ਪਲਾਨ Ex.PW.4/3 ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਮੀਮੇ ਐਕਸ.ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.4/4 ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੀ ਕੇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਈ। ਇਹ ਸੈਪਲ ਕੈਮੀਕਲ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੈਮੀਕਲ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ ਐਕਸ.ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.5/7 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(3) ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਪੀਲ।

(4) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਮੁਵੱਕਿਲਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(5) ਅਸੀਂ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸੁਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

(6) PW.1 HC ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਹਲਫਨਾਮਾ Ex.P1 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, 06.03.2008 ਨੂੰ, ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈਰੋਇਨ ਦੇ 25 ਪਾਰਸਲ ਕੱਢੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਜ਼ਨ 10-10 ਗ੍ਰਾਮ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੀਲਾਂ 'MS', 'RS' ਅਤੇ 'SS' ਨਾਲ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਲਖਾਨੇ ਤੋਂ ਡਾਕਟ ਨਾਲ। ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ

ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਮੀਕਲ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਬਰਕਰਾਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ। ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ., ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਡੋਕਟ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਐਸਐਸਪੀ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਡੋਕਟ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ 07.03.2008 ਨੂੰ ਕੈਮੀਕਲ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਡੋਕਟ ਸਮੇਤ ਹੈਰੋਇਨ ਦੇ ਸੈਪਲ ਪਾਰਸਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ।

(7) ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.2 ਐਸ.ਆਈ ਜਸਵੰਤ ਰਾਏ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ ਸੈੱਲ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ। ਉਹ 28.02.2008 ਨੂੰ ਸੀ.ਆਈ.ਏ.ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਐਸ.ਆਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ, ਏ.ਐਸ.ਆਈ ਰਫ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਸੈੱਲ ਦੇ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੀ.ਆਈ.ਏ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਪੱਲਾ ਮੇਘਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬੰਨ ਵਿਖੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪੁਲ 'ਤੇ ਰਜਿੰਦਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਸਿੰਘ, ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਉਹ ਚਾਰ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਰਾਤ ਕਰੀਬ 11.00 ਵਜੇ ਬਸਤੀ ਪੀਰ ਬੇਰੀਅਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਇੱਕ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਬਿਨਾਂ ਹੈੱਡ ਲਾਈਟ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਐਸਆਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮੂਹ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਪੱਟਾਂ 'ਤੇ ਬੈਗ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਐਸ.ਆਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਸੁੱਖਾ ਦੱਸਿਆ। ਪਿਲੀਅਨ ਰਾਈਡਰ ਵਜੋਂ ਬੈਠੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਜੋਂ ਦੱਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ। ਡੀਐਸਪੀ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵੀ ਕਰਵਾਈ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੈਗ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਬੈਗ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਡੀਐਸਪੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਜਤਾਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ Ex.P2 ਅਤੇ Ex.P3 ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਅਤੇ ਏਐਸਆਈ ਰਫ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਮੋਜ਼ ਦੇ ਗਵਾਹ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਡੀਐਸਪੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਬਾਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈਰੋਇਨ ਦੇ 25 ਪੈਕਟ ਸਨ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਹਰੇਕ ਪੈਕਟ ਨੂੰ ਤੋਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪੈਕਟ ਵਿੱਚ 1 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੈਰੋਇਨ ਪਾਈ ਗਈ। ਹਰੇਕ ਪੈਕਟ ਤੋਂ 10 ਗ੍ਰਾਮ ਹੈਰੋਇਨ ਦੇ ਦੋ ਨਮੂਨੇ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਨਾਲ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਛਾਪੇ 'MS' ਸਨ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਵਾਲੀ ਛਾਪ 'RS' ਨਾਲ ਵੀ ਸੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਰੇਕ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਪਾਰਸਲ ਨੂੰ 1 ਤੋਂ 25 ਅਤੇ 1A ਤੋਂ 25A ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਬਲਕ ਹਰ ਪੈਕਟ ਵਿੱਚ 980 ਗ੍ਰਾਮ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਪੈਕਟ ਵੀ ਬਲਕ ਪਾਰਸਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਥੋਕ ਪਾਰਸਲ ਅਤੇ ਸੈਪਲ ਪਾਰਸਲ ਅਤੇ ਸੈਪਲ ਸੀਲ ਚਿੱਟ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ , ਉਸਨੇ

ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਨਕਾਬੰਦੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ

ਲਗਭਗ 9.00 PM, ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ 9-10 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਸੀਆਈਏ ਸਟਾਫ਼, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ। ਰਾਤ 11 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਨਾਕੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੁੱਜਾ। ਹਨੇਰਾ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਕੇ ਲਾਏ ਗਏ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 26.02.2008 ਤੋਂ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਅਤੇ ਸੀ.ਆਈ.ਏ ਸਟਾਫ਼ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੈਕਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜੋ ਲਾਵਾਰਸ ਵਸਤੂਆਂ ਵਜੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

(8) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.3 ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਫੜੇ ਜਾਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਸੈੱਲ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੀ.ਆਈ.ਏ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ। ਐਸਪੀ (ਡੀ) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਸ਼ਾਮ 6.30/7.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਰਾਤ 8 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਉਹ ਕਰੀਬ 25/30 ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ।

(9) PW.4 SI ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 28.02.2008 ਨੂੰ ਉਹ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ.ਆਈ.ਏ ਸਟਾਫ਼ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਤਸਕਰ ਹਨ। 26/27.02.2008 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖੋਪ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਰਡਰ ਨੇੜੇ ਹੋਰੇਇਨ ਛੁਪਾ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ.(ਡੀ), ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ। ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਡਲ ਰਸਮਾਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਕੇਸ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਨੂੰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਾ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਜਿਹੜਾ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਸਟਾਫ਼, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰੁੱਕਾ ਭੇਜਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਾਕੇ ਲਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਫੋਰਸ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਐਸਪੀ (ਡੀ) ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਐਸਪੀ (ਡੀ) ਨੇ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਡੀਐਸਪੀ (ਡੀ) ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ 26.02.2008 ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(10) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.5 ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਐਸ.ਆਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ, ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਸਟਾਫ਼ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸ

ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 50 ਸੈਪਲ ਪਾਰਸਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ 10 ਗ੍ਰਾਮ ਸੀ।

29.02.2008 ਨੂੰ ਹੈਰੋਇਨ, ਅਤੇ 25 ਬਲਕ ਪਾਰਸਲ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ 980 ਗ੍ਰਾਮ ਹੈਰੋਇਨ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀ ਕੇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਰਹੀ, ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। CFSL ਫਾਰਮ Ex.P2 ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 06.03.2008 ਨੂੰ, ਉਸਨੇ 25 ਸੈਪਲ ਪਾਰਸਲ HC ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਕੈਮੀਕਲ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ।

(11) DW.1 ਸੁਖਦੇਵ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਅਫਸਰ, BSNL, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿੱਚ 1982 ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ Ex.D1 ਤੋਂ Ex.D3 ਦੀਆਂ ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ 27.02.2008 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11.00 ਵਜੇ ਬੁੱਕ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਤਾਰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਆਪਣੀ ਜ਼ਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੱਚੀ ਸੀ ਜਾਂ ਝੂਠ। ਉਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ।

(12) DW.2 ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। 26.02.2008 ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ 10.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ। ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਐਸ.ਐਚ.ਓ., ਥਾਣਾ ਸਦਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਬਾਜ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਏ। ਐਸਐਚਓ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਲੜਕੇ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬਾਜ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ 2/3 ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਮਿਤੀ 27.02.2008 ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਸਐਚਓ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰਾਂ ਭੇਜੀਆਂ। 2/3 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(13) ਡੀ ਡਬਲਯੂ.3 ਬਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 26.02.2008 ਨੂੰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਉਸਦੇ ਘਰ ਉਸਦੇ ਘਰ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ ਕਰੀਬ 10 ਵਜੇ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਐਸ.ਐਚ.ਓ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਆਈ। ਐਸਐਚਓ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ 2/3 ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ 27.02.2008 ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਸਐਚਓ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ 'ਚ 2/3 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਝੂਠਾ ਕੇਸ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰਾਂ ਵੀ ਭੇਜੀਆਂ ਸਨ।

(14) ^(Rajiv Sharma) DW.4 ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਸੁੱਖਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਮਿਤੀ 26.02.2008 ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਸਵੇਰੇ 11.00 ਵਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਆਈ। ਉਹ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਗਏ। ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਈ ਕਿ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਦਰਖਾਸਤ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹੈ। ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 27.02.2008 ਨੂੰ ਉਹ ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਗਿਆ। ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(15) DW.5 ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਮਿਤੀ 26.02.2008 ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਸਵੇਰੇ 11.00 ਵਜੇ ਆਈ। ਉਹ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਗਏ। ਉਹ ਸਰਪੰਚ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ 27.02.2008 ਨੂੰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਸਆਈ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। 2-3 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਸਰਪੰਚ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਐਸਐਸਪੀ ਦਫਤਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਐਸਐਸਪੀ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ।

(16) ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.4 ਐਸ.ਆਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਐਸਪੀ (ਡੀ) ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਡੀਐਸਪੀ (ਡੀ) ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.4 ਐਸ.ਆਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਰੋਇਨ ਦੇ ਸਮੱਗਲਰਾਂ ਨੂੰ 26/27.02.2008 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਹੈਰੋਇਨ ਦੀ ਵੱਡੀ ਖੋਪ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਹ ਖੋਪ ਸਰਹੱਦ ਨੇੜੇ ਛੁਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.4 ਐਸ.ਆਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ.(ਡੀ), ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਨਾਕਾ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਵਾਰੀ ਵਜੋਂ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉਹ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੈਰੋਇਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 25 ਕਿਲੋ ਸੀ। ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਡਲ ਰਸਮਾਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.4 ਐਸ.ਆਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.2 ਐਸ.ਆਈ ਜਸਵੰਤ ਰਾਏ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.3 ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫੜੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.3 ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਸੈੱਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਸਮੂਹ ਸੀ.ਆਈ.ਏ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ। ਐਸਪੀ (ਡੀ) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਸੀ

ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਸ਼ਾਮ 6.30/7.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 8 ਵਜੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ।

(17) ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਰਾਤ 8 ਵਜੇ ਥਾਣੇ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਕੇ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜੀ। ਰਾਤ 11.00 ਵਜੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਹੰਗਾਮੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ। ਦੇਰੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਨਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਸੀ।

(18) **ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ** ਬਨਾਮ **ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ** ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਹੰਗਾਮੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵਿਵਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ ' ਸਬੰਧਤ ਖੋਜ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ, ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਖੋਜ, ਦਾਖਲੇ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਦੁਕਵੀਂ ਜਾਂ ਠੋਸ ਪਾਲਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

"35. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਬਦੁਲ ਰਸ਼ੀਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 42 (1) ਅਤੇ 42 (2) ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਜਨ ਅਬ੍ਰਾਹਮ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 42 (1) ਅਤੇ 42 (2) ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਦੋਵਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ:

(a) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਸੂਚਨਾ (ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸੁਭਾਅ ਦੀ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਤਤਕਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਭੇਜਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਧਾਰਾ 42 (1) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ) ਤੋਂ (ਡੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ।

(b) ਪਰ ਜੇਕਰ ਸੂਚਨਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਗਜ਼ਤ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਰੀ ਨਾਲ। ਮਾਲ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ

ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਨਾ ਸੰਭਵ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰਕ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਧਾਰਾ 42(1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਤੋਂ (ਡੀ)

ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਵਿਹਾਰਕ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ।

(c) ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 42 (1) ਅਤੇ 42 (2) ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲੇ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। . ਪਰ ਹੰਗਾਮੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸਰਕਾਰੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਖੋਜ, ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਤਤਪਰਤਾ ਦਾ ਹੈ।

(d) ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 42 ਦੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਅਯੋਗ ਹੈ, ਦੇਰੀ ਬਾਰੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਪਾਲਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭੱਜਣ ਜਾਂ ਸਾਮਾਨ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਜਾਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ, ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਤੁਰੰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਾ ਭੇਜਣਾ, ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਸੂਚਨਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਕਾਪੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤ ਹੋਣ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੀ

ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਜਾਂ ਠੋਸ ਪਾਲਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 2001 ਦੇ ਐਕਟ 9 ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 42 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਈ ਹੈ।

36. ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਚਲੋ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਢੁਕਵੇਂ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

(19) ^(Rajiv Sharma, J.) ਬਰਾਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ² ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਧਾਰਾ 42 ਸਮੇਤ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਦੇਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੈਰਾਧੀ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਨੂੰ ਵੀ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਾਲਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“17. ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਧਾਰਾ 42 ਸਮੇਤ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਾਜਨ ਅਬ੍ਰਾਹਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪੈਰਾ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਦੇਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੈਰਾਧੀ ਦੇ ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

18. ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਉਸਨੇ ਕ੍ਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਇਰਲੈਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁੱਕਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਸਨ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿੱਥੋਂ ਬਰਾਮਦਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਉੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸਲਈ, ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਨਾ ਭੇਜਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

19. ਸਾਜਨ ਅਬਰਾਹਿਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪੈਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪੈਰਾ) ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-

ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਪਾਲਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

20. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ
(2010) 4 SCC 445

ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(20) **ਦਲੇਲ ਸਿੰਘ** ਬਨਾਮ **ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ** ³ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗਸ਼ਤ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਇਰਲੈਸ ਰਾਹੀਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਹੰਗਾਮੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। . ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਚਰਜ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"8. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। **ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ** ਬਨਾਮ **ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ 2009 (10) ਸਕੇਲ 255** ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੀਵਿਲ ਆਰਡਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵੀ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"35. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਬਦੁਲ ਰਸ਼ੀਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 42 (1) ਅਤੇ 42 (2) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਜ਼ਨ ਅਬ੍ਰਾਹਮ ਨੇ ਧਾਰਾ 42 (1) ਅਤੇ 42 (2) ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ:

(a) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਸੂਚਨਾ (ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸੁਭਾਅ ਦੀ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

(*Rajiv Sharma, I*)
ਅਧਿਕਾਰਤ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਧਾਰਾ 42 (1) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (a) ਤੋਂ (ਡੀ) ਦੇ
ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ।

(b) ਪਰ ਜੇਕਰ ਸੂਚਨਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਗਸ਼ਤ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਰੀ ਨਾਲ. ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਮਾਨ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਹਟਾਏ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਨਾ ਸੰਭਵ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਧਾਰਾ (ਏ) ਤੋਂ (ਡੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 42 (1) ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਅਮਲੀ ਹੈ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਰਜ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੋ।

(c) ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 42 (1) ਅਤੇ 42 (2) ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲੇ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। . ਪਰ ਹੰਗਾਮੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਭੇਜਣਾ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਖੋਜ, ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਤਤਪਰਤਾ ਦਾ ਹੈ।

(d) ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 42 ਦੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਅਯੋਗ ਹੈ, ਦੇਰੀ ਬਾਰੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਪਾਲਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭੱਜਣ ਜਾਂ ਸਾਮਾਨ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਜਾਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ, ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨਾ ਭੇਜਣਾ, ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਸੂਚਨਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਕਾਪੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤ ਹੋਣ

ਐਕਟ. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਦੁਕਵੀਂ ਜਾਂ ਠੋਸ ਪਾਲਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 2001 ਦੇ ਐਕਟ 9 ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 42 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਈ ਹੈ।

9. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਮਹਾਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਉਦੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਸ਼ਤ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਵਾਇਰਲੈੱਸ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਵਾਇਰਲੈੱਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਉੱਚ ਏਐਸਪੀ ਕਾਲਾ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਏਐਸਪੀ ਕਾਲਾ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ PW5 ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿਰ੍ਹਾ ਦੇਖੀ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.6 ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਮਹਾਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵੀ ਅਸੀਂ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਉਸਦੀ ਜ਼ਿਰ੍ਹਾ ਵੀ ਬੇਲੋੜੀ ਜ਼ਿਰ੍ਹਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਵਾਇਰਲੈੱਸ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਕਾਫੀ ਪਾਲਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਬਾਂਹ ਤੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਣਾ ਸੀ।"

(21) ਕਿਉਂਕਿ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਨਸ਼ਾ ਬਰਾਮਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(22) ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ⁴ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਬੈਂਚ, ਬ੍ਰੀਫਕੇਸ, ਕਟੋਨਰ ਆਦਿ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ, ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“15. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਬੈਗ, ਬਰੀਫ ਕੇਸ ਆਦਿ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਐਨ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਸਵਾਲ। ਐਕਟ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਭਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਬੈਗ, ਬ੍ਰੀਫ ਕੇਸ, ਕੰਟੇਨਰ, ਆਦਿ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦਗੀ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ, ਧਾਰਾ 50 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਖੋਜ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੀਸਰਾ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ **ਮਦਨ ਲਾਲ** ਬਨਾਮ **ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2003) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 465 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ** ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:

“16. ਸੈਕਸ਼ਨ 50 ਦੀ ਨੰਗੀ ਰੀਡਿੰਗ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਖੋਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਕੰਟੇਨਰ ਜਾਂ ਬੈਗ ਜਾਂ ਅਹਾਤੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦਾ (ਵੇਖੋ **ਕਾਲੇਮਾ ਤੁੰਬਾ** ਬਨਾਮ **ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨਆਰ. (1999) 8 ਐਸਸੀਸੀ 257, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ (1999) 6 ਐਸਸੀਸੀ 172 ਅਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2001) 3 SCC 28**)। ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਖੋਜ ਦਾ ਸਥਾਨ, ਵਾਹਨਾਂ ਜਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਉੱਪਰ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤੱਤ ਦੇ ਹੈ।

16. xxx

17. xxx

18. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ 24.1.1996 ਨੂੰ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਮਾਇਆ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ (sic ਸਾਬਕਾ). ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ

⁵(2014) 5 SCC 345

⁶(2015) 17 SCC 682

ਡੀਐਸਪੀ ਪਿਹੋਵਾ ਸ੍ਰੀ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਹਲਾਵਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਬੈਗ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਬੈਗ ਵਿੱਚੋਂ ਚਰਸ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ "ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਖੋਜ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

(23) **ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ** ਬਨਾਮ ਪਰਮਾਨੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ⁵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਬੈਗ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। . ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖੇ ਬੈਗ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“12. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਬੈਗ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਬੈਗ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਪਰਮਾਨੰਦ ਦੇ ਬੈਗ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ। ਬੈਗ 'ਚੋਂ ਅਫੀਮ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ। ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵੀ ਲਈ ਗਈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਸੂਰਜਮਲ ਦੀ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ।”

(24) **ਗੁਲਸ਼ੇਰ ਮੁਹੰਮਦ** ਬਨਾਮ **ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ**⁶ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“13. ਸਾਨੂੰ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਣਾ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ

⁵(2014) 5 SCC 345

⁶(2015) 17 SCC 682

(*Rajiv Sharma J.*)

ਹੁਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 42 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ਼ ਸੈਕਸ਼ਨ 50 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 50 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਲਪ ਵਿੱਚ, ਪਰਿਸਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਉਹਨਾਂ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 42 ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਿਤ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

xxx xxx xxx

15. ਸਾਡੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਧਾਰਾ 100 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 50 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇੱਕ ਅਹਾਤੇ ਦੀ ਖੋਜ.

xxx xxx xxx

18. PW2 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ PW2 ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਸੀ ਬਲਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮਿੱਤਰ ਵੀ ਸੀ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਰਪੱਖ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਅੱਗੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿਰੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਸਕਰਣ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਗਤ ਦਾਖਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ।

19. PW2 ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਤਸਦੀਕ

ਪਾਰਸਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਮੂਨੇ ਹਨ, ਉਹ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਪਰੀਤ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੱਚਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸੱਚ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕਹੇ ਗਏ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਭਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇਗਾ।"

(25) **ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ** ਬਨਾਮ **ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ**⁷ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸਿਰਫ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਬੈਗ, ਆਰਟੀਕਲ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਦੀ। ਜਾਂ ਕੰਟੇਨਰ, ਆਦਿ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਲੈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“14. **ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਚ ਬਨਾਮ **ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ**, (1999) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 172, ਨੇ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਲਾਸ਼ੀ:

“32... ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹੈ - ਇਸਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ।

33. ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਖੋਜ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਢੁਕਵੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਜਾਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਪੈਰਾਥਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

15. ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸਿਰਫ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ

(*Rajni Sharma v. State of Punjab*) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੈਗ, ਆਰਟੀਕਲ ਜਾਂ ਡੱਬੇ ਆਦਿ ਦੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। **ਐਚਪੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ**, (2005) 4 SCC 350 ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ ਹਨ :

"11. ਇੱਕ ਬੈਗ, ਬ੍ਰੀਫਕੇਸ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਡੱਬੇ, ਆਦਿ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਬੈਗ, ਇੱਕ ਬ੍ਰੀਫਕੇਸ, ਇੱਕ ਸੂਟਕੇਸ, ਇੱਕ ਟੀਨ ਦਾ ਡੱਬਾ, ਇੱਕ ਥਾਈਲਾ, ਇੱਕ ਝੋਲਾ, ਇੱਕ ਗਠੜੀ, ਇੱਕ ਹੋਲਡਾਲ, ਇੱਕ ਡੱਬਾ ਆਦਿ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। , ਮਾਪ ਜਾਂ ਭਾਰ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣ ਜਾਂ ਚਲਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਜਤਨ ਜਾਂ ਊਰਜਾ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹੱਥ ਨਾਲ ਚੁੱਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਮੋਢੇ ਜਾਂ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਲਟਕਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਆਮ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਥ, ਮੋਢੇ, ਪਿੱਠ ਜਾਂ ਸਿਰ ਆਦਿ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸ਼ਬਦ "ਵਿਅਕਤੀ"।

ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ **ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ**, (2010) 3 SCC 746 ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

16. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਹਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਹਨ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫਿਟਰ-ਰੇਹਰਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਅਪੈਰਾਥਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੋਇਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਜਿੰਨੀ ਸਖਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਪੈਰਾਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਓਨਾ ਹੀ ਭਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਗਵਾਹ PW1 ਅਤੇ DW2 ਨੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਨ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(26) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ **ਐਸ.ਕੇ. ਰਾਜੂ ਉਰਫ ਅਬਦੁਲ ਹੱਕ ਉਰਫ**

ਜੱਗਾ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ⁸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਬੈਗ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"7. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਖਲੇ, ਤਲਾਸ਼ੀ, ਜ਼ਬਤ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"42. ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਖਲੇ, ਤਲਾਸ਼ੀ, ਜ਼ਬਤ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ-

(1) ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ, ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ, ਕਸਟਮ, ਰੈਵਿਨਿਊ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗ ਸਮੇਤ ਨੀਮ-ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਜਾਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਲਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਚਪੜਾਸੀ, ਸਿਪਾਹੀ ਜਾਂ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਤੋਂ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣਾ) ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਮਾਲ, ਡਰੱਗਜ਼ ਕੰਟਰੋਲ, ਆਬਕਾਰੀ, ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਚਪੜਾਸੀ, ਸਿਪਾਹੀ ਜਾਂ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਤੋਂ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣਾ)। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਨਿੱਜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ, ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪਦਾਰਥ, ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਪਦਾਰਥ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪੈਰਾਥ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਲੇਖ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਪੈਰਾਥ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਲੇਖ ਜੋ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਏ VA ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਮਾਰਤ, ਆਵਾਜਾਈ ਜਾਂ ਨੱਥੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਛੁਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, -

(a) ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ, ਆਵਾਜਾਈ ਜਾਂ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਰੇ;

(b) ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਤੋੜੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿਓ;

(c) ਅਜਿਹੀ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਪਦਾਰਥ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਨਵਰ ਜਾਂ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਸਤੂ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ, ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ

(Rajiv Sharma, J.)

ਅਪੈਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਏ VA ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ

(d) ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰੋ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਰੋ, ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪੈਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਨਿਰਮਿਤ ਦਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਮਨੋਰੋਗ ਪਦਾਰਥਾਂ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਧਾਰਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਦਰਜੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪੈਰਾਧੀ ਦੇ ਭੱਜਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਰਚ ਵਾਰੰਟ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਇਮਾਰਤ, ਆਵਾਜਾਈ ਜਾਂ ਨੱਥੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਸਮਾਂ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਈ ਆਧਾਰ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁੱਤਰ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਆਪਣੇ ਤਤਕਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦੇਵੇਗਾ।

8. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"43. ਜਨਤਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ - ਧਾਰਾ 42 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ -

(a) ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੋਲ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪੈਰਾਧ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ

ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਜਾਂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਨਵਰ ਜਾਂ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਜਾਂ ਵਸਤੂ, ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਲੇਖ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪੈਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਲੇਖ ਜੋ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਚੈਪਟਰ VA ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਜਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ;

(b) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪੈਰਾਥ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰੋ। ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ।

ਵਿਆਖਿਆ।— ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, "ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ" ਸਮੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਜਨਤਕ ਆਵਾਜਾਈ, ਹੋਟਲ, ਦੁਕਾਨ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਥਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੋਂ ਲਈ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੋਵੇ।"

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

9. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 42 ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ("ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ") ਵਿੱਚ, ਡਾ. ਏ.ਐਸ. ਆਨੰਦ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੀਵਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ:

“10 ....ਧਾਰਾ 43 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 42 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 42 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪੈਰਾਥ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਧਾਰਾ 43। ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਧਾਰਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

10. ਨਾਰਾਇਣਸਵਾਮੀ ਰਵੀਸ਼ੰਕਰ ਬਨਾਮ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਰੈਵਿਨਿਊ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ

ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੂਟਕੇਸ ਤੋਂ ਹੈਰੋਇਨ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ

(*Rajiv Sharma, J.*)
ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"5. ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਤਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਹੋਈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਐਨ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ ਜੋ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਨਤਕ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ।"

11. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੰਵਰ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਉਰਫ ਠਾਕੁਰੈਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਹਾਈਵੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ. ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"16 .....ਸੈਕਸ਼ਨ 42 ਵਿੱਚ ਦੋ ਭਾਗ ਹਨ। ਇੱਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ: (i) ਨਿੱਜੀ ਗਿਆਨ ਤੋਂ, ਅਤੇ (ii) ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ। ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਧਿਆਇ IV ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪੈਰਾਥ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਲੇਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ, ਆਵਾਜਾਈ ਜਾਂ ਨੱਥੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਛੁਪਾਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਪੈਰਾਥ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਵੇਂ ਭਾਗ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 42 ਦੀ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਹੁਕਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਈ ਆਧਾਰ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗਾ। ਤੁਰੰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉੱਚ. ਇਸ ਲਈ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗਣਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਧਿਆਇ IV ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪੈਰਾਥ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ, ਆਵਾਜਾਈ ਜਾਂ ਨੱਥੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦ

ਐਕਟ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਦਿ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਮਾਰਤ, ਆਵਾਜਾਈ ਜਾਂ ਨੱਥੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

12. ਸੈਕਸ਼ਨ 42 (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪੈਰਾਥ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ, ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨੱਥੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਲੇਖ ਇੱਕ ਇਮਾਰਤ, ਆਵਾਜਾਈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨੱਥੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 42 ਦੀ ਪਾਲਣਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪੈਰਾਥ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ, ਆਵਾਜਾਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੱਥੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 43 ਉਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਬਤ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਜਨਤਕ ਆਵਾਜਾਈ, ਹੋਟਲ, ਦੁਕਾਨ, ਜਾਂ ਜਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੋਰ ਸਥਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

13. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਿਕਨਿਕ ਗਾਰਡਨ ਰੋਡ 'ਤੇ ਪੈਦਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਲਗੁਨੀ ਕਲੱਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਕੋਈ ਇਮਾਰਤ, ਗੱਡੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਬੰਦ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਜਨਤਾ ਲਈ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 43 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ "ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

14. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਆਧਾਰਿਤ ਕੇਸ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਮਨਸੂਰੀ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਾਲਕ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ। ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਿੱਚੋਂ ਚਰਸ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਬੋਰੀਆਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ। ਜਿਸ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਚਨਾ ਸੀ, ਨੇ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ। ਰਾਜ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਟੋ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਵਾਹਨ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਜਨਤਕ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ। ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਤਹਿਤ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੀਪ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੜਕ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ

(*Rajiv Sharma, J.*)

ਜਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 43 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਰਾਜ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਜੀਪ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਆਵਾਜਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 42 (1) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਹੋਲੀਆ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹੋਟਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਂਡਰੈਕਸ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਤੱਕ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 42 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਟਲ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਹੋਟਲ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਹੋਟਲ ਦਾ ਕਮਰਾ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

“14. ਧਾਰਾ 43, ਐਕਟ ਦੇ ਸਾਢੇ ਪੜਨ 'ਤੇ, ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੱਥੇ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 43 ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 42 ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ... ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਵ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣ, ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਜਨਤਕ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਇੱਕ ਹੋਟਲ ਦਾ ਕਮਰਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਟਲ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਮਹਿਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੋਟਲ ਦਾ ਸਟਾਫ਼ ਵੀ, ਉਸਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਮਰੇ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹਾਊਸਕੀਪਿੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਮ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਮਹਿਮਾਨ ਆਪਣੀ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

15. ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 15. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ:

"50. ਉਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ -

(1) ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਧਾਰਾ 41, ਧਾਰਾ 42 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 42 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ।

2.) ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦਾ।

3.) ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜ਼ਬ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰੇਗਾ ਪਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ।

4.) ਮਾਦਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

5.) ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਲਿਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਦਾਰਥ, ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਲੇਖ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਪੈਰਾਥਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1973 (1974 ਦਾ 2) ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ।

6.) ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਅਧੀਨ ਖੋਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁੱਤਰ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਆਪਣੇ ਤਤਕਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦੇਵੇਗਾ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 50(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਵੇ।

16. ਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਭਾ ਜਡੇਜਾ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ("ਵਿਜੇ ਸਿੰਘ") ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੀਵਿਯਾਨਕ ਬੈਚ ਨੇ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ:

"20. ਧਾਰਾ 50 ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਟੀਕ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ। ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਤਲਾਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ

29. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਨ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50(1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸ਼ੱਕੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ। ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਲਗਾਉਣ ਜਾਂ ਫਸਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਖੋਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਨ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਖਤ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੇਖ ਸ਼ੱਕੀ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦੇਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਲੇਖ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ

31. ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇਸਫ਼ ਫਰਨਾਂਡੀਜ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾ ਸ਼ੰਕਰ ਦੂਬੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਨਾਲ "ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪਾਲਣਾ" ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।

17. ਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਜੋ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ "ਕਾਫ਼ੀ

ਪਾਲਣਾ" ਦੀ ਧਾਰਨਾ

ਧਾਰਾ 50 ਨਾ ਤਾਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੈਕਟੇਸ਼ਵਰਲੂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 50(1) ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 50, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹੋਈ

“12. ਇਸ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਰੀਡਿੰਗ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 50 ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਆਦਿ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ("ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ") ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹੱਥ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਮੋਢੇ ਜਾਂ ਸਿਰ, ਆਦਿ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਲੇਖ ਦੀ ਖੋਜ, ਸੈਕਸ਼ਨ 50 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“11 . . .ਆਮ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਥ, ਮੋਢੇ, ਪਿੱਠ ਜਾਂ ਸਿਰ ਆਦਿ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ "ਵਿਅਕਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ

16. . . .ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਜਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਬੈਗ, ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਡੱਬੇ ਆਦਿ 'ਤੇ।

18. ਪਰਮਾਨੰਦ 'ਚ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਦਾਰਥ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ 'ਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬੈਗ 'ਚੋਂ ਅਫੀਮ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 50 (1) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 50 (1) ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। [ਦਲੀਪ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ]। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“15. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਬੈਗ ਦੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 50

(*Rajiv Sharma, J.*)

ਐਨ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਬੈਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਨ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ।

19. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਭਾਲ ਧਾਰਾ 50 (1) ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"19. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ PW 10 SI ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ PW 5 JS ਨੇਗੀ, ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸਤਰਾਸਾ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪੀਡਬਲਯੂ 10 ਐਸਆਈ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਜੇਐਸ ਨੇਗੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੋਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਐਨ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 (1) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਜ਼ਟ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, PW 10 SI ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਗਲਤ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਤੀਜਾ ਵਿਕਲਪ ਉਪਲਬਧ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ PW 5 JS ਨੇਗੀ, ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਜੋ ਕਿ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੋਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। PW 5 JS ਨੇਗੀ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ PW 5 JS ਨੇਗੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੋਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਖੋਜ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਰ PW 10 SI ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੀਜਾ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਐਨ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 (1) ਇਸਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਕਲਪ ਐਨ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 (1) ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ 10 ਐਸਆਈ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਵਿਅਰਥ ਹੈ।

20. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 50 (1) ਦੀ

ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬੈਗ ਵਿੱਚੋਂ ਚਰਸ ਹੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚਰਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 50 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ PW-2 ਅਤੇ PW-4 ਦੁਆਰਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

21. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ-3 ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। PW2 ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਵਿਕਲਪ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੰਕੋਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-4 ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ-4 ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, PW-4 ਨੇ ਫਿਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ 16 ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਖੋਜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ PW-2 ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ PW-2 ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ PW-2 ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸਿਰਫ PW-2 ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਸਮਾਨ ਹੀ ਮਿਲਿਆ। ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲੋਂ ਇਕ ਬਿਸਕੁਟ ਰੰਗ ਦਾ ਜੂਟ ਬੈਗ ਅਤੇ 2000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਕਦੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ। ਰੁਪਏ ਦੇ 24 ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ 2,400/- ਨਕਦ। 100/- ਹਰੇਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪੈਂਟ ਦੀ ਖੱਬੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਬੈਗ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਕਾਲੇ ਪੋਲੀਥੀਨ ਦਾ ਢੱਕਣ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1.5 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਕਾਲੇ/ਭੂਖੇ ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ 19 ਆਇਤਾਕਾਰ ਟੁੱਟੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ ਸਨ। ਚਾਦਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਚਰਸ ਪਾਈ ਗਈ।

22. PW-2 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬੈਗ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਟਰਾਊਜ਼ਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-2 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬੈਗ ਦੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵੀ ਕੀਤੀ

(*Rajiv Sharma, J.*)
ਜਾਂ ਰਹੀ ਸੀ

ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਧਾਰਾ 50 ਲਗਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, PW-2 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 50(1) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਨਸ਼ਾ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ, PW-2 ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇ। 17 ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ-3 ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ-4 ਸੀਨ 'ਤੇ PW-4 ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। PW-4 ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੂਜਾ ਵਿਕਲਪ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਅੱਗੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ, ਤਾਂ PW-4 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ PW-2 ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ PW-2 ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ PW2 ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ PW-2 ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਸਮਾਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ ਚਰਸ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, PW2 ਅਤੇ PW-4 ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ। PW-2 ਅਤੇ PW-4 ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਕਲਪ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸਨ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ PW-2 ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਖੋਜ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਪਰਮਾਨੰਦ ਵਿੱਚ, ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੰਦੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ 'ਤੀਜਾ' ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਖੋਜ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਜੋ ਛਾਪਾਮਾਰੀ ਟੀਮ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਇਹ ਧਾਰਾ 50 (1) ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਉਲਟ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕੇਸ ਵਿੱਚ PW-2 ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 18 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਇੱਕ ਗਜ਼ਟਿਡ ਪੀਡਬਲਯੂ4 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ PW-2 ਅਤੇ PW-4 ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ। ਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਧਾਰਾ 50(1) ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

23. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 50 ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਲਈ ਨਾਮਦੀ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ”

(27) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਵੱਕਿਲਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 26.02.2008 ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਤਾਰ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਡੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਸੁਖਦੇਵ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। DW.2 ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ 26.02.2008 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਆਈ ਸੀ। ਡੀ.ਡਬਲਿਊ.3 ਬਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਸ.ਐਚ.ਓ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪਾਲਿਸੀ ਪਾਰਟੀ 26.02.2008 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਆਈ ਸੀ। ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਈ। DW.4 ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਅਤੇ DW.5 ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ 26.02.2008 ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਈ ਸੀ। ਡੀ.ਡਬਲਿਊ.5 ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਐਸਐਸਪੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ।

(28) ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 25 ਕਿਲੋ ਵਜ਼ਨ ਦੀ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹੈਰੋਇਨ ਸਮੇਤ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। PW.2 SI ਜਸਵੰਤ ਰਾਏ ਨੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 26.02.2008 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ PS ਸਦਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਅਤੇ CIA ਸਟਾਫ਼, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.4 ਦੇ ਐਸ.ਆਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 26.02.2008 ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ 28.02.2008 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈਰੋਇਨ ਦੇ ਲਾਵਾਰਿਸ ਪੈਕੇਟ ਫੜੇ ਗਏ ਸਨ।

(29) ਕੇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.5 ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। PW.1 HC ਦਿਨੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਨੂੰ FSL, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ

(Rajiv Sharma, J.)
ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਡੀਡਬਲਯੂ.1 ਸੁਖਦੇਵ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਤ 11.00 ਵਜੇ ਰਿਕਵਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟ 29.02.2008 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 8.45 ਵਜੇ ਵਿਦਵਾਨ ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੈਮੀਕਲ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਸੈਪਲ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਛੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਚੇਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਮੂਨੇ ਠੀਕ ਹਾਲਤ 'ਚ ਐੱਫ.ਐੱਸ.ਐੱਲ.

(30) FSL ਰਿਪੋਰਟ Ex.PW.5/7 ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 104 ਤੋਂ 128 ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਡਾਇਸੀਟਿਲਮੋਰਫਾਈਨ ਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮੈਕ/ਹੈਰੋਇਨ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੁਕਾ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਐਕਸ.ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.4/1, ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਡੀਐਸਪੀ (ਡੀ) ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(31) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੁਚੱਜੇ ਤਰਕ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਆਈਪੀਐਸ ਦੁਆਬੀਆ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ